

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ІНФОРМАЦІЙНО-БІБЛІОТЕЧНОЇ ОСВІТИ В США

Визначаються основні тенденції реформування вищої освіти в США у контексті світових тенденцій в освітньому процесі. Досліджуються особливості організації вищої інформаційно-бібліотечної освіти в США.

Ключові слова: *інформаційно-бібліотечна освіта, освітня система, вища освіта, інформатизація, інформаційні технології.*

O.V. Oliinyk

FEATURES OF ORGANIZATION OF HIGHER INFORMATION LIBRARY SCIENCE IN THE USA

The main trends of redesigning of the USA higher education in the context of world tendencies in the educational process have been defined. The features of the organization of the USA information library science higher education have been researched.

Keywords: *information library science education, educational system, higher education, informatization, information technologies.*

Проаналізувати і виявити особливості організації вищої інформаційно-бібліотечної освіти в США можна, на нашу думку, в тому разі, якщо розглянути сформульоване питання в контексті основних тенденцій реформування вищої освіти в США, з одного боку, і з урахуванням світових тенденцій в освітньому процесі – з другого.

Проблеми визначення пріоритетних організаційних та технологічних принципів організації вищої освіти в США взагалі, та вищої інформаційно-бібліотечної освіти зокрема, розглянуто в працях Э.Р. Сукиасяна і Я.Л. Шрайберга, М.С. Слободяника, Л.Я. Филипповой, Т.В. Даниличевой, Б.А. Литтла, А. Букштайна та ін.

Мета статті – застосовуючи результати досліджень еволюції вищої освіти в США, визначити головні ознаки розвитку американської інформаційно-бібліотечної освіти.

Прискорене оновлення професійних і освітніх стандартів зумовлене загальним процесом (у глобальному і державному аспектах) наростання динамізму змін у суспільно-економічному і політичному житті. Цей процес, його причини і спрямованість детально охарактеризували автори робочого документа ЮНЕСКО (Париж, липень 1998 р.). Відзначаючи стрімкий характер змін, вони говорять про тенденції їхнього прискорення. Зміни стосуються окремої країни, Європи, світу, охоплюють усі сфери, умови діяльності й життя людини і суспільства [14].

Глобальні тенденції розвитку вищої освіти реалізуються разом з іншими в такому напрямі: виникнення нового навчального середовища, зумовленого технологіями, новими видами освітнього обслуговування. У ст. 12 Всесвітньої декларації про вищу освіту для ХХІ ст. «Можливості і проблеми, пов'язані з технологією», зазначено: «Вищі навчальні заклади, спираючись на переваги і можливості, надані новими інформаційними і комунікаційними технологіями ... повинні відігравати провідну роль, забезпечувати якість, суворі норми практики і результатів освіти через створення нових форм навчального середовища, починаючи від засобів дистанційної освіти й аж до повноцінних «віртуальних» вищих навчальних закладів і систем, здатних ... розробляти високоякісні системи освіти...

при цьому, однак, необхідно забезпечити умови, щоб діяльність цих віртуальних освітніх комплектів ... здійснювалася на основі поваги до культурної і суспільної самобутності [3]».

Характеризуючи систему вищої освіти США, слід зазначити, що в її складі перебувають кілька груп навчальних закладів, які відрізняються обсягом проведених наукових досліджень, рівнем навчання і профілем підготовки фахівців. На вершині вищівської піраміди – університети, що присуджують докторські ступені. Класифікація університетів за профілем діяльності розроблена в США Комісією Карнегі.

Відповідно до цієї класифікації, університети країни поділяються на кілька категорій. До вищої категорії належать науково-дослідні університети першого і науково-дослідні університети другого розряду. Далі йдуть університети, що, у свою чергу, поділяються на дві категорії: першого розряду і другого розрядів. Потім коледжі першого розряду, загальні університети і коледжі другого розряду.

Другою за престижністю групою вищів є багатогалузеві університети і коледжі. Вони належать до групи загальних університетів і коледжів. При цьому перший розряд – це виші, що здійснюють підготовку за програмами бакалавра, мають магістратуру; більше половини присуджуваних ступенів повинні бути в галузі двох чи більше наукових програм. Чисельність студентів – не менше 2,5 тис. осіб. До другого розряду належать виші, які відповідають тим само вимогам, що й загальні університети і коледжі першого розряду, однак чисельність студентів у них може бути 1,5-2,5 тис. осіб [9].

Третя група вищів – коледжі гуманітарних і природничих наук, що традиційно називаються в США коледжами вільних мистецтв. Ця група також поділяється на перший і другий розряди. Перший – коледжі, що перебувають у складі 200 вищів, випускники яких одержали докторські ступені в 40 провідних вишах, котрі надають докторські ступені, за останні 50 років. Виші такої категорії є невеликими і мають усталені традиції викладання гуманітарних і природничих наук. Усі інші загальноосвітні коледжі належать до другого розряду. Вищі школи в галузі інформаційно-бібліотечних наук входять зазвичай до складу однієї з вищеназваних груп (другої чи третьої).

Навчання у вишах США здійснюється за багаторівневою структурою з різним змістом і призначенням окремих, здебільшого логічно послідовних, рівнів (табл. 1.).

Таблиця 1

Структура багаторівневої освіти в США

Академічні ступені					
Термін навчання (роки)	2-3	Доктор Doctor of Philosophy (Ph.D.)		Вища університетська освіта	Рівні освіти
	2	Магістр Master Degree			
	4 (5-6)	Бакалавр наук Bachelor of Science	Бакалавр за спеціальністю		
	2	Асоціант мистецтв Associate of Arts	Асоціант наук Associate of Science, Associate of Applied Science	Вища неуніверситетська освіта	

Усього академічних ступенів, що присуджуються американськими вишами, чотири. Найнижчий із них присуджується зазвичай після закінчення дворічного коледжу. У багатьох випадках це еквівалент закінченню перших двох років чотирирічного коледжу чи університету. Навчання на цьому етапі не належить до першого рівня вищої освіти (першого академічного). Така освіта називається етапом асоційованої підготовки. Після закінчення цього етапу присуджується ступінь *асоціанта*. Існують два види таких ступенів – асоціант

мистецтв (Associate of Arts) і асоціант наук (Associate of Science, Associate of Applied Science).

Ступінь асоціанта мистецтв присуджується випускникові коледжу після дворічного навчання за програмою, яка готує до вступу на III курс університету за обраним напрямом. В індивідуальному плані підготовки асоціанта передбачаються відповідні дисципліни (на вибір). Ступінь асоціанта наук присуджується випускникові коледжу після дворічного навчання за програмою, мета якої – надати необхідні знання, досвід і навички для успішної діяльності на ринку праці. На відміну від асоціанта мистецтв, програма асоціанта наук до вступу на будь-який курс університету не готує. Однак, і це одна з суттєвих характеристик американської освітньої системи, завдяки індивідуальному виборі відповідних навчальних дисциплін її можна змінювати й мати можливість набути необхідні професійні навички, готуючись водночас до вступу в університет.

Перший академічний ступінь вищої освіти (ступінь бакалавра) також має два різновиди – бакалавр наук (Bachelor of Science) і бакалавр за фахом.

Навчання на другому рівні (ступінь магістра (Master Degree)) відбувається за програмою, орієнтованою на спеціалізовану практичну діяльність у певній галузі. Як виняток існують і такі магістерські програми, після закінчення яких присуджується непрофесійний, або науково-дослідницький, магістерський ступінь. Особи зі ступенем бакалавра для одержання ступеня магістра повинні навчатися зазвичай два роки і підготувати кваліфікаційну роботу – магістерську дисертацію.

Вищим рівнем навчання і вищим академічним ступенем у США є докторантура. Ступінь доктора філософії (Doctor of Philosophy, Ph.D.) присуджується за умови навчання і проведення наукових досліджень протягом двох або трьох років (після магістратури) і підготовки докторської дисертації.

Магістерські програми характеризуються різноманітністю та варіативністю. Кількість галузей, в яких присуджується магістерський ступінь, також є варіативною. Але більшість магістерських ступенів належить до категорії магістра гуманітарних наук, магістра природничих наук або ж є професійними ступенями. Для одержання цього ступеня необхідно два роки навчатися після одержання ступеня бакалавра і подати до захисту дисертацію.

Порівнюючи вищу освіту США із системами вищої освіти інших розвинених країн, відразу ж привертають увагу деякі важливі особливості американської системи. Університети і коледжі США дійсно є неповторними, їхні особливості зумовлені специфікою глибоко вкорінених в історії суспільних інститутів, що сформували в них здатність реагувати на непередбачувані обставини.

Ринкові й зумовлені ринком сили всебічно впливають на все, що призводить до надзвичайної структурної розмаїтості навчальних установ стосовно їхнього обсягу, функцій, навчальних планів, джерел фінансування, форм управління і навчальних норм. Ця розмаїтість відбивається у віковій структурі студентства: його цілях і мотивах, класовому, етнічному, расовому походженні студентів та ін.

Розбіжності навчальних стандартів і цілей багатьох профільних американських університетів та великих державних коледжів забезпечують їхню суттєву гнучкість, що дозволяє реагувати на запити ринку, а також фінансування наукових досліджень. Ці внутрішні відмінності доповнюють структурну розмаїтість коледжів та університетів.

Навчальні плани американських університетів і коледжів, методи викладання і принципи оцінювання мають певні особливості. Важливу роль відіграє загальна освіта як компонент практично всіх перших університетських курсів, існує значна свобода вибору студентами досліджуваних дисциплін і сформована практика одержання залікових одиниць. Усе це об'єднує в одну систему всі (3400) навчальні заклади США [9].

Система управління коледжами й університетами в США не має аналогів. Ради попечителів з підзвітними їм президентами, наділеними значними повноваженнями, спрямовують діяльність численних адміністративних органів, що функціонують усередині

навчальних закладів, а не в міністерстві чи урядовій установі, дозволяють переміщати ресурси між факультетами, реагувати на зміни в прийомі абітурієнтів і попит на випускників.

Уражають цифри, що свідчать про конкуренцію між вишами США. У період між революцією та Громадянською війною було створено і пізніше закрито близько 700 коледжів. Безпрецедентний процес створення і закриття численних навчальних закладів триває. З 1974 по 1986 рр. було відкрито приблизно 500 нових коледжів, як державних, так і приватних, а близько 100 інших коледжів закрито. Подібний феномен характерний виключно для Сполучених Штатів і нагадує модель злету і банкрутства дрібного приватного підприємництва в сучасній капіталістичній економіці. Це явище різко контрастує з повільним, ретельно продуманим процесом відкриття вищих навчальних закладів та інститутів підвищення кваліфікації і їхнім ще більш нерішучим закриттям у більшості промислово розвинених країн. Цей факт свідчить про надзвичайно міцний зв'язок вищої освіти в США з ринковим механізмом [9].

Численність і розмаїтість навчальних закладів, що суперничають за студентів, ресурси викладачів, привнесення ринкового механізму у функціонування вишів – усе це було зумовлено відсутністю стримуючої центральної влади чи органу. Окремі штати країни не могли стати такою стримуючою силою. Конкуруючи протягом усієї історії країни, вони прагнули створювати установи і програми такої якості й такої чисельності, щоб не відстати від своїх сусідів. Надзвичайно важливою виявилася тривала відсутність федерального міністерства освіти, яке створили лише 1979 р., але так і не надали повноважень регулювати процес заснування нових навчальних закладів.

Таким чином, американська освітня система сформувалася під впливом могутніх еволюційних процесів, що за короткий історичний термін перетворили вищу школу США на могутню освітню імперію.

Історія бібліотечної освіти в США починається з 1887 р., коли М. Дьюї відкрив першу бібліотечну школу в Колумбійському університеті в Нью-Йорку. Бібліотечна освіта в США має глибоке коріння і традиції. Перша офіційна програма бібліотечної освіти в Північній Америці, створена М. Дьюї в Колумбійському університеті 1887 р., пізніше і в Алабамі, була пронизана ідеєю: бібліотекознавство – це «механічне мистецтво», основне місце в системі освіти повинно належати практичним питанням. Погляди М. Дьюї на бібліотечне навчання превалювали з 1887 р. до 1920-х рр.

1919 р. Фонд Карнегі профінансував наукові проекти вивчення стану бібліотечної освіти, що здійснив Ч. Вільямсон. У результаті 1921 р. надруковано «Доповідь Вільямсона», який пропонував практично цілком змінити всю систему: перевести бібліотечну освіту в університети; зосередити увагу на «професійній», а не технічній підготовці; здійснити акредитацію шкіл. «Доповідь Вільямсона» позитивно сприйняли, вона багато в чому визначила майбутню форму і зміст бібліотечної освіти в США. 1928 р. Чиказький університет відкрив свою Graduate Library School, що орієнтувалася на підготовку докторів наук і позитивно вплинула на бібліотечну освіту і практику.

Відтоді до кінця 1960-х рр. бібліотечна освіта в Америці розвивалася повільно. До 1985 р. у країні було 56 акредитованих програм; у цей час почався тривалий спад, що супроводжувався зниженням фінансування бібліотек. Значна кількість бібліотечних шкіл була закрита. А ті, що залишилися, розпочали впровадження нового навчального плану, який базувався на нових інформаційних технологіях і досвіді їхнього використання в бібліотеках країни. Ці тенденції свідчили про реалії бібліотечної практики. Більшість бібліотекарів стали активно застосовувати нові інформаційні технології, водночас постійно пам'ятаючи про надзвичайну роль бібліотек у збереженні культурної спадщини понад 3000-річної людської історії.

Бібліотека сприймається як соціальний інститут, органічно вплетений у сучасне культурне життя суспільства; структурні та функціональні характеристики обмежуються визначенням її як інституту, покликаного збирати, зберігати, передавати і відтворювати історію цивілізації на будь-яких носіях інформації.

Американські фахівці виділяють чотири періоди в розвитку бібліотечної освіти США. Перший – 1887-1926 рр. – характеризується становленням бібліотечної освіти та створенням мережі бібліотечних шкіл. Поворотним пунктом в історії навчання бібліотечної справи вважається доповідь Ч. Вільямсона (видана 1921 р.) який пояснив значення бібліотечної професії, описав її можливості, указав шляхи вдосконалення й окреслив можливі напрями подальшого розвитку.

Другий період – 1927-1947 рр. – характеризується створенням спеціалізованих програм навчання для одержання ступеня магістра й уведенням перших національних стандартів бібліотечної освіти. У цей період важливу роль відіграли великі наукові дослідження, проведені в 1936-1946 рр., у галузі перспектив бібліотечної освіти й удосконалення навчальних програм, форм і методів навчання.

Третій період – 1947-1960 рр. – характерний прийняттям нової концепції бібліотечної освіти, відповідно до якої ступінь магістра стає першим професійним ступенем у бібліотечній сфері. У цей період бібліотечна освіта набуває статус університетської. У 1951 р. у США вводяться нові стандарти акредитації бібліотечних навчальних закладів [5].

З 60-х рр. розпочався четвертий період, який триває понині і характеризується новими функціями бібліотек в умовах інформатизації американського суспільства. Інформатизація зумовила необхідність автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів, у результаті чого професійні функції бібліотекарів стосовно пошуку, організації і надання інформації розширилися. Усе це сприяло створенню спільних програм навчання бібліотечних та інформаційних працівників, уведенню навчальних програм для одержання ступеня доктора у сфері бібліотечної й інформаційної науки і підвищенню статусу бібліотечної освіти. Додамо, що початок 80-х рр. характеризувався винаходом міні- і мікрокомп'ютерів, що зумовило революційні зміни у сфері автоматизації бібліотек.

У *табл. 2.* наведено офіційні відомості Американської Бібліотечної Асоціації щодо наявності й акредитації бібліотечних навчальних програм в університетах США з 1934 по 2005 рр., а в *табл. 3.* проаналізовано тривалість дії окремих програм, тенденції створення нових та анулювання тих, що позбавлені акредитації. Найбільша кількість існуючих нині програм виникла в період з 1961 по 1980 рр. [23].

Для сучасного періоду підготовки бібліотечних кадрів у США характерним є інтенсивне застосування в навчальному процесі технічних засобів навчання. У США у 2000 р. акредитовано програми дистанційного навчання в 33 вищих школах і філіях університетів у галузі бібліотекознавства й інформатики, причому їхня загальна чисельність дорівнювала 49, інші не пропонували програми з дистанційним компонентом [23].

Серед головних причин широкого використання дистанційного навчання можна назвати вплив технологічних змін в американському суспільстві на освітній процес в університетах; широке використання телекомунікаційних каналів для передачі будь-якої інформації; активне розповсюдження документів в електронній формі та вільний доступ до них через мережу Інтернет; підвищення ролі електронних бібліотек в інформаційному середовищі. Слід додати, що фахівці бібліотечної сфери за своїми професійними якостями виявилися найпідготовленішими для участі в системі дистанційного навчання.

У всьому світі американську освітню систему вважають передовою й інші країни орієнтуються на досвід Сполучених Штатів. Однак, відомий американський соціолог Мартін Троу, говорячи про те, що в багатьох європейських країнах заздять американській системі освіти і прагнуть наслідувати, додає, що наслідування майже завжди виявляється безуспішним: лише частина освітньої системи США пов'язана безпосередньо з нею, іншу слід шукати в самій сутності американського суспільства. Цими словами виражена думка про те, що створена завдяки еволюції система найкраще адаптована до середовища, яке її породило, і перенесення цієї системи в незмінній формі в нові умови не дасть очікуваних результатів. Необхідно або рекультивувати навколишнє середовище, або адаптувати до неї освітню систему.

Таким чином, особливості організації вищої інформаційно-бібліотечної освіти в США

зумовлені специфікою американської освітньої системи: її структурою, організацією, системою управління; традиціями професійної бібліотечної освіти; комп'ютеризацією бібліотечної сфери, інтеграцією з інформаційною діяльністю.

Головними ознаками розвитку американської інформаційно-бібліотечної освіти можна вважати:

- реформування та інформатизацію вищої освіти США як зовнішній чинник розвитку галузевої освіти (інформаційно-бібліотечної);
- модернізацію навчального процесу у вищих бібліотечних школах (навчальних планів, форм та засобів навчання);
- динамічні процеси навчання засобами інформаційних технологій; створення нового навчального середовища, що ґрунтується на нових інформаційних і телекомунікаційних технологіях, нових видах освітнього обслуговування;
- підвищення статусу бібліотечної освіти завдяки зростанню ролі бібліотеки в умовах інформатизації американського суспільства;
- широке й ефективне впровадження у вищих бібліотечних школах інформаційних технологій дистанційного навчання на базі Інтернету, що забезпечує доступність, індивідуалізацію та варіативність навчання студентів.

Таблиця 2.

Офіційні відомості Американської Бібліотечної Асоціації (ALA) щодо наявності й акредитації бібліотечних навчальних програм в університетах США з 1934 по 2011 рр.

Навчальний заклад	Період акредитації
Університет Алабами	1972/73 до цього часу
Сільськогосподарський і механічний університет Алабами	1973/74 до серпня 1982
Університет Альберти	1968/69 до цього часу
Університет Аризони	1972/73 до цього часу
Університет Бол Стейта	1978/79 до лютого 1987
Університет Брайхам Янг	1968/69 до лютого 1995
Університет Британської Колумбії	1961/62 до цього часу
Каліфорнійський університет Берклі	1924/25 до травня 1994
Каліфорнійський університет Лос-Анджелеса	1960/61 до цього часу
Технологічний університет Карнегі	1924/25 до 1962
Бібліотека Карнегі в Атланті (перетворено на Університет Ерморі в 1930)	1924/25 до 1930
Університет Кейс Вестерн Ресерв	1924/25 до грудня 1987
Католицький університет Америки	1946/47 до цього часу
Чиказький університет	1932/33 до грудня 1991
Кларіонський університет Пенсільванії	1974/75 до цього часу
Кларк- Атлантичний університет	1941/42 до травня 2005
Колумбійський університет	1925/26 до грудня 1993
Далхоїстський університет	1970/71 до цього часу
Денверський університет	1932/33 до лютого 1987; 2003/04 до цього часу
Домініканський університет (раніше Розмарі коледж)	1936/37 до лютого 1957; 1960/61 до цього часу
Дрексельський університет	1924/25 до цього часу

Університет Ермори	1928/29 до лютого 1990
Етпрогіа державний університет	1930/31 до лютого 1958; 1964/65 до цього часу
Державний університет Флориди	1951/52 до цього часу
Інститут Хемптона	1926/27 до 1940
Гавайський університет	1965/66 до цього часу
Іллінойський університет	1924/25 до цього часу
Університет Індіани	1951/52 до цього часу
Університет Айови	1969/70 до цього часу
Кент державний університет	1961/62 до цього часу
Університет Кентуккі	1940/41 до цього часу
Університет Лонг Айленда	1969/70 до цього часу
Громадська бібліотека Лос-Анджелеса	1924/25 до 1933
Державний університет Луїзіани	1932/33 до цього часу
Університет Мак Джілла	1927/28 до цього часу
Університет шт. Меріленд	1965/66 до цього часу
Коледж Мерівуда	1944/45 до січня 1956
Університет шт. Мічиган	1926/27 до цього часу
Університет шт. Мінесота	1933/34 до грудня 1986
Університет шт. Міссісіпі	літо 1979 до червня 1986
Університет Міссурі-Колумбія	1967/68 до цього часу
Університет Монреаля	1967/68 до цього часу
Жіночий коледж Нью-Джерсі	1927/28 до 1953
Державний університет Нью-Йорка в Алабамі	1930/31 до лютого 1959; 1965/66 до цього часу
Державний університет Нью-Йорка в Буффало	1970/71 до цього часу
Державний університет Нью-Йорка в Дженесіо	1944/45 до лютого 1959; 1966/67 до лютого 1985
Громадська бібліотека Нью-Йорка (об'єднана з Державною вищою бібліотечною школою Нью-Йорка і переведена в Колумбійський університет 1926)	1924/25 до 1926
Університет Північної Кароліни в Чейпел Хіллі	1932/33 до цього часу
Жіночий коледж у Північній Кароліні (до 1933)	1929/30 до 1934
Університет Північної Кароліни в Грінсборо	1980/81 до цього часу
Центральний університет Північної Кароліни	1973/74 до цього часу
Університет Північного Техасу	1965/66 до цього часу
Університет Північного Іллінойсу (до травня 1994)	1967/68 до травня 1994
Оклахомський університет	1930/31 до цього часу
Орегонський університет (до серпня 1978)	1966/67 до січня 1980
Коледж Our Lady of the Lake	1941/42 до січня 1957
Педагогічний коледж Пібоді в Джорджії (об'єднаний у 1979 з Вандербільтським університетом; програму припинено 1988)	1930/31 до січня 1990
Піттсбурзький університет	1962/63 до цього часу
Інститут Пратта	1924/25 до цього часу

Пуерто-Риканський університет	1988/89 до цього часу
Коледж Квінз, міський університет Нью-Йорка	1968/69 до цього часу
Університет Род-Айленда	1969/70 до цього часу
Університет Рутгерс	1954/55 до цього часу
Коледж Св. Катерини	1929/30 до лютого 1959
Університет Сент-Джон	1974/75 до цього часу
Бібліотечний коледж Сент-Луїс (до 1932)	1924/25 до 1933
Державний університет Сан-Хосе	1967/68 до цього часу
Коледж Сімонс	1924/25 до цього часу
Університет Південної Кароліни	1972/73 до цього часу
Університет Південної Флориди	1973/74 до цього часу
Університет Південної Каліфорнії (до 1986)	1936/37 до грудня 1987
Державний університет Південного Коннектикуту	1970/71 до цього часу
Університет Південної Міссісіпі	1978/79 до цього часу
Сіракузький університет	1928/29 до цього часу
Університет Теннессі	1972/73 до цього часу
Техаський університет в Аустині	1951/52 до цього часу
Техаський жіночий університет	1936/37 до цього часу
Університет Торонто	1935/36 до цього часу
Вандербільтський університет (див. Пібоді; до августа 1988)	1974/75 до лютого 1990
Університет Вашингтона	1924/25 до цього часу
Державний університет Вейна	1965/66 до цього часу
Університет Західного Мічигану (до 1983)	1946/47 до грудня 1984
Університет Західного Онтаріо	1967/68 до цього часу
Коледж Вільяма і Мері (до 1948)	1936/37 до 1949
Університет Вісконсін-Медісон	1924/25 до цього часу
Університет Вісконсін-Мілуокі	1974/75 до цього часу

Таблиця 3.

Порівняльна характеристика наявності бібліотечних навчальних програм в університетах США з 1934 по 2011 рр. залежно від часу їх акредитації

Період	Акредитовані і працюють понині	Позбавлені акредитації	Загальна кількість
1925 - 1945	15	26	41
1945 - 1960	5	1	6
1961 - 1980	33	8	41
1981 – понині	3	-	3

Використана література

1. Бабич, В. С. Еволюція бібліотечно-інформаційної освіти [Текст] / В.С. Бабич. – К. : КДІК, 1997. – 64 с.
2. Вища освіта у США: специфіка та процес вступу = Higher Education in the US: Specifics and the Application Process [Текст] : довідкове вид. для студ. і дослідників / Educational Testing Service (ETS) ; Відділ преси, освіти та культури Посольства США в Україні ; Інформаційний центр освіти США ; Американські ради з міжнародної освіти: АСТР/ACCELS / О.В. Даневич (ред.) Оксана Майдан (упоряд.), Оксана Майдан (пер. з англ.), Наталія Іванів (пер.з англ.). – К. : Видав. дім «КМ Академія», 2004. – С. 7-23.
3. Всемирная декларация о высшем образовании для XXI века: подходы и практические меры [Электронный ресурс]. – Режим доступа: // <http://www.kbsu.ru/>
4. Гусева, Э.П. Библиотечно-информационное образование в американских университетах [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://libedu.narod.ru/lis-au.htm>
5. Даниличева, Т.В. Современное состояние и тенденции развития библиотечного образования в США [Текст] : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 05.25.03 / Т.В. Даниличева ; Московский гос. ун-т культуры. – М., 1995. – 16 с.
6. Литтл Брюс А. Высшее образование в США [Текст] / А. Брюс Литтл; Елена Воронцова (пер.с англ.). – Симферополь, 1997. – 31 с.
7. Олійник О.В. Университетское библиотечное образование в США: дистанционные и традиционные формы обучения [Текст] / О.В. Олійник // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність: проблеми науки, освіти, практики : зб. матеріалів 11 Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 17-18 травня 2005 р. – К., 2005. – С. 180-183.
8. Системы высшего образования стран Запада [Текст]. – М. : РУДН, 1991. – 192 с.
9. Слободяник М.С. Высшее библиотечное образование: теоретико-методологические аспекты развития [Текст] / М.С. Слободяник // Библиотеки и ассоциации в меняющемся мире: новые технологии и новые формы сотрудничества : 8-я Междунар. конф. «Крым-2001» : матер. конф. – М., 2001. – Т. 1 – С. 453-456.
10. Сукиасян Э.Р. Библиотечное образование в США. Ч. 1. Учебные заведения: сеть, структура, организация работы [Текст] / Э.Р. Сукиасян // Библиотековед. и библиогр. за рубежом : сб. – М., 1993. – Вып. 132. – С. 3-31.
11. Филиппова Л.Я. Опыт дистанционного обучения библиотечных специалистов в университетах США [Текст] / Л.Я. Филиппова // Непрерывное библиотечное образование : бюллетень / Центр прикладн. гуманитар. технологий. – М., 2002. – № 7-8. – С. 45-51
12. Шрайберг Я.Л. Первое десятилетие информационного века: влияние информационно-электронной среды на роль и позицию библиотек в развивающемся обществе. Ежегодный доклад конференции «Крым». Год 2010 / Я.Л. Шрайберг. – М. : издательско-препрографический центр ГПНТБ России, 2010. – 77 с.
13. Analytical survey Distance Education for the Information Society: Policies, Pedagogy and Professional Development [Text] / UNESCO Institute for Information Technologies in Education. – Moscow, 2000 – 86 PP. UNESCO Institute for Information Technologies in Education, PP. 30-39. – Режим доступа: <http://www.cisbaltic-odl.org/glossary/theories/>
14. Barnett, E.A. Validation experiences and persistence among community college students. / E.A. Barnett // The Review of Higher Education. – Vol. 34(2). – 2011. – P. 193-230.
15. Bookstein A. Library Education in the university setting [Text] / A. Bookstein // Library Quartely. – Vol. 56 (4). – 1986. – P. 360-369.
16. Edwards B. Libraries and learning resource centres (2nd ed.) / B. Edwards // Oxford: Architectural Press. – 2009. – 58 p.
17. Harper S.R. Race-conscious student engagement practices and the equitable distribution of enriching educational experiences. / S.R. Harper // Liberal Education. – Vol. 95(4). – 2009. – P. 38-45.
18. Harper S.R. Access and equity for African American students in higher education: A critical race historical analysis of policy efforts. / S.R. Harper, L.D. Patton, O.S. Wooden // Journal of Higher Education. – Vol. 80(4). – 2009. – P.389-414.
19. Niegaard H. Library Space and Digital Challenges. / H. Niegaard // Library Trends. – Volume 60, Number 1. – 2011. – P. 174-189.
20. Higher Education Research Institute (HERI). Diverse learning environments: Assessing and creating conditions for student success [Electronic Resource]. – 2009. – Режим доступа: <http://www.heri.ucla.edu/dleoverview.php>
21. Latimer K. Redefining the library: Current trends in library design / K. Latimer // Art Libraries Journal. – Vol. 35(1). – 2010. – P. 28-34.
22. Library&Information Studies: Directory of Institutions offering Accredited Master's Programs /American Library Association. – Chicago: ALA, 2000. – 33 p.
23. Museus S. D. Toward an intercultural perspective of racial and ethnic minority college student persistence / S.D. Museus, S.J. Quayе // Review of Higher Education. – Vol. 33(1). – 2009. – P. 67-94.
24. Porter S. Do college surveys have any validity? / S. Porter // Review of Higher Education. – Vol. 35(1). – 2011. – P. 45-76.